

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж1 3345/24
28.8.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Предрага Васића, председника већа, Валентине Тодоровић Воркапић и Александра Ивановића, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Алексић, адвокат из Ниша, Синђелићев трг 4/11, против тужених: Акционарског друштва “Железнице Србије” Београд, ул. Немањина бр.6 и “Србијавоз” а.д. Београд, ул. Немањина бр.6, ради исплате, одлучујући о жалбама тужиље и тужених изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П1 1826/22 од 19.3.2024. године, у седници већа одржаној дана 28.8.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П1 1826/22 од 19.03.2024. године, у ставу првом, трећем, петом, седмом, осмом и деветом изреке и жалбе тужиље и тужених **ОДБИЈАЈУ**, као неосноване.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев туженог “Железнице Србије” а.д. Београд за накнаду трошкова другостепеног поступка.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев туженог “Србијавоз” а.д. Београд за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1826/22 од 19.3.2024. године, ставом првим изреке одбијен је приговор стварне ненадлежности Првог основног суда у Београду за поступање у овој правној ствари, као неоснован. Ставом другим изреке дозвољено је преиначење тужбе, учињено поднеском тужиље од 6.6.2023. године.

Ставом трећим изреке усвојен је тужбени захтев тужиле, па је обавезан тужени “Железнице Србије” а.д. Београд, да тужили на име накнаде трошкова исхране у току рада исплати за период од септембра 2014. до августа 2015. године, појединачне месечне износе, са законском затезном каматом почев од доспелости па до исплате. Ставом четвртим изреке усвојен је тужбени захтев тужиле, па је обавезан тужени АД “Србијавоз” Београд, да тужили на име накнаде трошкова за исхрану у току рада исплати за период од септембра 2015. до октобра 2017. године, појединачне месечне износе, са законском затезном каматом почев од доспелости па до исплате. Ставом петим изреке усвојен је тужбени захтев тужиле, па је обавезан тужени “Железнице Србије” АД Београд да тужили на име накнаде трошкова за регрес за годишњи одмор исплати за период од септембра 2014. до августа 2015. године, појединачне месечне износе, са законском затезном каматом почев од доспелости па до исплате. Ставом шестим изреке усвојен је тужбени захтев тужиле, па је обавезан тужени АД “Србијавоз” Београд, да тужили на име накнаде трошкова за регрес за годишњи одмор исплати за период од септембра 2015. године до октобра 2017. године појединачне месечне износе, са законском затезном каматом почев од доспелости па до исплате. Ставом седмим изреке одбијен је тужбени захтев тужиле у преосталом делу којим је тражила да се обавезе АД “Србијавоз” Београд да јој са АД “Железнице Србије” Београд, солидарно исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од септембра 2014. до августа 2015. године појединачне месечне износе, са законском затезном каматом почев од доспелости па до исплате. Ставом осмим изреке одбијен је тужбени захтев тужиле у преосталом делу којим је тражила да се обавезе тужени АД “Србијавоз” да јој са Акционарским друштвом “Железнице Србије” Београд, солидарно исплати на име накнаде трошкова за регрес за годишњи одмор за период од септембра 2014. до јула 2015. године појединачне месечне износе, са законском затезном каматом почев од доспелости па до исплате. Ставом деветим изреке обавезани су тужени да тужили на име трошкова парничног поступка солидарно исплате износ од 165.890,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана када наступе услови за извршење, па до исплате.

Против наведене пресуде жалбе су благовремено изјавили: тужиле против става седмог и осмог изреке, из свих законских разлога, тужени “Железнице Србије” а.д. Београд, како то из жалбених навода произилази, против става првог, трећег, петог и деветог изреке, из свих законских разлога и тужени “Србијавоз” а.д. Београд против става деветог изреке (одлуке о трошковима поступка), из свих законом прописаних разлога.

Испитујући правилност и законитост ожалбене пресуде у границама овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр.72/11 ... 55/14), Апелациони суд у Београду је оценио да су жалбе тужиле и тужених неосноване.

У поступку доношења ожалбене пресуде нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које овај суд пази по службеној дужности, као ни оне из тачке 12 на коју се указује наводима из жалбе, будући да ожалбена пресуда садржи довољне, јасне и непротивречне разлоге о свим одлучним чињеницама.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку следи да је

тужиља била у радном односу код туженог “Железница Србије” а.д. Београд до 1.9.2015. године, да је Анексом бр.5 уговора о раду од 1.9.2015. године закљученог између тужиље и туженог “Србијавоз” а.д. Београд, тужиља премештена на послове ... у секцији ЗОВС, са описом посла, да се тачка 7 уговора мења и гласи: “Запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, зараде по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца и других примања по основу радног односа, у складу са Колективним уговором за “Железнице Србије” а.д. Београд. Под зарадом се сматра зарада која садржи порезе и доприносе који се плаћају из зараде, дела зараде за радни учинак и увећане зараде. Под зарадом се сматрају сва примања из радног односа, осим примања из члана 14, члана 42 став 3 тачка 4 и 5, члана 118 тачка 1-4, члана 119, члана 120 тачка 1 и члана 158 Закона о раду. Основна зарада запосленог утврђује се као производ вредности једног радног часа од 66,46 динара нето, коефицијента посла 2,15 и просечног месечног фонда часова рада од 174 часа, што месечно износи 24.862,69 динара, увећано за порезе и доприносе.” Из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке Александре Стоиљковић од 16.5.2023. године првостепени суд је утврдио висину потраживања тужиље по оба тражена основа за утужени период од 1.9.2014. до 1.11.2017. године и утврдио да према првој варијанти рађеној у складу са чланом 32 Општег колективног уговора, тужиља може потраживати накнаду трошкова за исхрану у току рада у нето износу од 209.777,11 динара и за регрес за коришћење годишњег одмора у нето износу од 108.802,00 динара, а према другој варијанти рађеној у складу са чланом 171 Колективног уговора, тужиља може потраживати накнаду трошкова за исхрану у току рада у нето износу од 349.628,52 динара и регрес за коришћење годишњег одмора у нето износу од 145.069,33 динара.

Првостепени суд је најпре одбио приговор стварне ненадлежности суда и одлучио као у ставу првом изреке, закључујући да се у конкретном случају ради о спору поводом имовинско-правног захтева тужиоца – парници о накнади штете због неисплаћене накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, проистеклих из радног односа, за које је у складу са одредбом члана 22 став 3 Закона о уређењу судова и члана 1 ЗПП-а, прописана надлежност Првог основног суда.

Поред тога, првостепени суд је дозволио објективно преиначење тужбе, учињено од стране тужиље поднеском од 6.6.2023. године, сходно члану 199 став 2 у вези члана 200 став 2 ЗПП-а, јер је то целисходно за коначно решење односа међу странкама, а поступак по преиначеној тужби није знатно продужио трајање парнице, па је одлучио као у изреци пресуде под два.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је оценио да уговор о раду са припадајућим анексима и Колективни уговор туженог не утврђују висину накнаде трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, већ је одредбом Колективног уговора, као општим актом прописано да се они урачунавају у цену радног часа. Закон о раду, као општи пропис предвиђа право запосленог на накнаду наведених трошкова, али утврђивање услова висине и начина исплате препушта аутономном регулисању путем закључења колективног уговора – послодавцу је остављена могућност да својим актом утврди висину тих накнада. Међутим, у конкретном случају тужени у току поступка нису доставили суду одлуку о висини ових накнада, као ни судском вештаку ради израде налаза и мишљења из чега

се закључује да одлука није ни донета, али то не искључује право тужиоца на исплату ових накнада. Првостепени суд није прихватио да су тужиоцу кроз цену рада исплаћени топли оброк и регрес за коришћење годишњег одмора, јер тужени нису доставили структуру вредности једног радног часа тако да није било могуће утврдити да ли су исти ушли у топли оброк и регрес. Како тужени нису доказали тврдње да су тужиоцу исплаћени трошкови по овом основу за цео период потраживања, то је првостепени суд нашао да тужиоцу припада право на трошкове исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, у смислу правила из одредбе члана 118 став 1 тачка 5 и 6 Закона о раду, па је одлучио као у изреци. Приликом одлучивања првостепени суд је имао у виду да је код туженог “Железнице Србије” а.д. Београд током туженог периода дошло до статусних промена издвајање уз оснивање нових друштава као друштва стицала дела имовине овог туженог, међу којима је и тужени “Србијавоз”, да је тужилац након ове статусне промене анексом уговора о раду премештен на рад код туженог “Србијавоз”, па је нашао да је тужбени захтев тужиоца који се односи на трошкове исхране у току рада и регреса за годишњи одмор основан у односу на “Железнице Србије” а.д. Београд за период до 31.8.2015. године, а у односу на ”Србијавоз” а.д. Београд за период од септембра 2015. године до октобра 2017. године и одлучио као у ставу трећем, четвртном, петом и шестом изреке. Првостепени суд је ценио приговор недостатка пасивне легитимације туженог “Србијавоз”, налазећи да је исти основан за сва потраживања која се односе на период од утужења до августа 2015. године, имајући у виду да је на туженог “Србијавоз” пренет уговор о раду за тужиоца почев од септембра 2015. године, па је донео одлуку као у изреци пресуде под седам и осам и одбио тужбени захтев у том делу у односу на туженог “Србијавоз” а.д. Београд.

Доносећи ожалбену пресуду, првостепени суд је у односу на став седми и осми изреке, правилно применио материјално право, када је за период од септембра 2014. године до августа 2015. године, у односу на туженог “Србијавоз” одбио тужбени захтев тужиле на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за годишњи одмор.

Наиме, Одлуком Владе Републике Србије од 02.7.2015.године извршене су статусне промене у АД “Железнице Србије” издвајањем уз оснивање, тако што су поред постојећег друштва “Железнице Србије” основана још три нова акционарска друштва, између осталог, и овде тужени АД “Србијавоз” Београд на кога је пренет уговор о раду тужиле. Права запослених у случају промене послодавца прописана су одредбама члана 147 до 152 Закона о раду (“Службени гласник РС” број 24/05...75/14), које су усклађене са директивном број 2001/23 ЕЗ, а којим је регулисана заштита права запослених у случају реорганизације послодавца путем статусних промена, промена послодавца у складу са законом или промене власништва над капиталом привредног друштва као и последице тих промена. Интенција законодавца приликом усвајања поменутих одредаба Закона о раду превасходно је била заштита запослених од појаве вишка запослених, као могуће директне последице промене послодавца. Запослени који преузима послодавац следбеник дакле, настављају рад на основу уговора о раду закљученим са послодавцем претходником. То несумњиво значи да послодавац следбеник није овлашћен да мења права, обавезе и одговорности запослених које преузима. Међутим, имајући у виду да долази до промене послодавца, постоји оправдана потреба послодавца следбеника да са запосленим закључи анексе уговора о раду којим ће себи номинално означити као новог послодавца, недирајући тиме у већ

утврђена права, обавезе и одговорности из уговора о раду који је преузео од послодавца претходника.

Закључењем анекса уговора о раду тужиље са туженим “Србијавоз”, он аутоматски не преузима и све обавезе “Железнице Србије” а.д. Београд по основу радног односа, а које су настале пре извршене статусне промене, укључујући неисплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, с обзиром на то да, како из напред наведеног следи, закључење анекса уговора о раду представља само реализацију законске обавезе послодавца следбеника, овде туженог да тужиљу задржи у радном односу без промене њеног радноправног статуса.

План поделе “Железнице Србије” а.д. Београд (План статусне промене) а који је саставни део одлуке о статусној промени “Железнице Србије” а.д. Београд не садржи опис преузетих обавеза као ни начин на који ће се њихов пренос и реализација извршити, већ само констатацију да се на туженог преносе обавезе које се односе на имовину и обављање делатности железничког превоза робе, без јасне одреднице да ли у те обавезе спадају и новчана потраживања запослених које је тужени преузео од “Железнице Србије”. Планом је за ту сврху предвиђено закључење посебног уговора. Између “Железнице Србије” и новооснованих привредних друштва закључен је Протокол којим су сва четири привредна друштва прихватила иноформацију о спроведеном поступку статусне промене и отварању почетних стања у пословним књигама новоформираних друштава, а којим су поред осталог у почетни биланс туженог након издвајања пренета резервисања за судске спорове односно судске спорове који су у току. Полазећи од тога, да је наведеним планом било предвиђено закључење посебног уговора који ће садржати опис предузетих обавеза, као и начин њиховог преноса и реализације, према становишту овог суда, оцена овог доказа то јест правне природе карактера протокола као и информације које је њиме прихваћена била је од суштинске важности за исход предметног поступка.

Дакле, за сврху развргнућа активе и пасиве друштва преносиоца, између њега и друштва стицалаца планом је било предвиђено закључење посебног уговора. Несумњиво је да је план, преко одлуке од 11.5.2015.године којим је одобрен, уз сагласност оснивача Владе Републике Србије произвео правно дејство јер је на основу њега дошло до оснивања три нова акционарска друштва и њихове регистрације код АПР. Одредба о накнадном закључењу посебног уговора је део плана и заједно са њим производи правно дејство. Према томе, питање да ли је конкретна новчана обавеза прешла на туженог “Србија Воз”, као друштва стицаоца или за њу и након извршене статусне промене одговара друштво преносилац, представља материју коју је сагласно плану требало уредити посебним уговором између учесника статусне промене, а не анексом уговора о раду који је тужени закључио са тужиоцем. Планом није била предвиђена посебна форма за закључење уговора који ће садржати опис предузетих обавеза и начин на који ће се њихов пренос и реализација извршити. С тим у вези учесници статусне промене нису били ограничени у погледу избора форме у који ће такав уговор закључити. Протоколом је прихваћена информација о спроведеном поступку статусне промене и отварању почетних стања у пословним књигама новоформираних друштава. Информација се тиче садржине почетних биланса стања учесника статусне промене, како новоформираних привредних друштава, тако и

друштва преносиоца на дан када је статусна промена регистрована – 10. августа 2018. године (тачка 7 Протокола). Полазећи од тога да биланс стања представља преглед имовине, обавезе и капитала правног лица на одређени дан, а имајући у виду да су Протокол потписала овлашћена лица свих учесника статусне промене, Протокол не представља интерни акт који производи правна дејства само у односу између учесника статусне промене.

У датој ситуацији, а на основу напред изложеног, нема одговорности туженог "Србијавоз" у конкретном случају за период пре извршене статусне промене, због чега је жалба тужиле одбијена и првостепена пресуда потврђена у ставу седмом и осмом изреке.

На овако потпуно и правилно утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилно применио материјално право и када је одлучио као у ставу трећем и петом изреке, с обзиром на то да је тужени "Железнице Србије" у погледу исплате наведених накнада, законске одредбе примењивао на штету тужиле.

Законом о раду ("Службени гласник РС" бр.24/05...75/14) утврђено је право запосленог на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у складу са општим актом и уговором о раду (члан 118 став 1 тачка 5 и 6), а те накнаде морају бити изражене у новцу исказане у обрачунској листи за све запослене.

Анексом Колективног уговора туженог из 2006. године, одредбом члана 2 измењен је члан 57 Колективног уговора из 2002. године, па је предвиђено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора. Одредбом члана 5 став 6 Анекса, као и чланом 57 став 1 и 2 Колективног уговора из 2015. године, прописано је да су у вредности једног радног часа укључени и вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за коришћење годишњег одмора.

Како је запосленима дато законско право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, без прописивања висине истих, послодавцима је остављена могућност да својим актом утврде висину тих накнада. Висина накнаде трошкова на име регреса за коришћење годишњег одмора и на име трошкова исхране у току рада, мора бити одређена линеарно за све запослене, односно ови трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу, без обзира на стручну спрему, звање и радно место. Како одредбама општих аката туженог "Железнице Србије" и уговором о раду није извршена конкретизација права тужиле на исплату спорних накнада јер се из одређења да су исте укључене у вредност једног радног часа, не може утврдити који износ представља накнаду за регресе и трошкове исхране у току рада, с обзиром да исте нису одређене у номиналном износу, нити су исказане у обрачунским листама за исплату зараде тужиле, правилно је првостепени суд оценио да је тужбени захтев тужиле основан, с обзиром да су тужени у погледу исплате наведених накнада, законске одредбе примењивали на штету тужиле.

Овакво правно схватање заузео је и Врховни касациони суд у одлуци Рев2

3359/21 од 29.12.2021. године у истој чињеничној и правној ситуацији. Уставни суд је одлуком Уж 14570/18 од 3.11.2022.године, одлучујући о повреди права на правично суђење подносиоца уставне жалбе, у истој чињеничној и правној ситуацији прихватио становиште Врховног касационог суда.

Без утицаја су жалбени наводи туженог “Железнице Србије” а.д. Београд да је суд изашао из оквира своје стварне надлежности, ово стога што се у конкретном случају ради о заради запосленог, а како је сходно одредби члана 1 ЗПП предвиђено да се судска правна заштита пружа у парницама за решавање спорова, између осталог и поводом повреде права из радних спорова, па имајући у виду да је чланом 105 став 2 Закона о раду прописано да се под зарадом сматра и зарада која садржи порез и допринос који се плаћају из зараде. Стога је павилно првостепени суд одбио приговор стварне ненадлежности суда као неоснован и одлучио као у ставу првом изреке, закључујући да се у конкретном случају ради о спору поводом имовинско-правног захтева тужиље - парници о накнади штете због неисплаћене накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, проистеклих из радног односа, за које је у складу са одредбом члана 22 став 3 Закона о уређењу судова и члана 1 Закона о парничном поступку прописана надлежност основног суда, у конкретном случају Првог основног суда у Београду.

Потврђена је и одлука о трошковима парничног поступка, садржана у ставу деветом изреке, јер је донета правилном применом одредби члана 153 и 154 Закона о парничном поступку.

Како ни тужиља ни тужени “Железнице Србије” а.д. Београд и “Србија воз” а.д. Београд нису успели у поступку по жалбама, то немају право на накнаду трошкова другостепеног поступка, применом одредби члана 165 став 1 Закона о парничном поступку.

Из изнетих разлога, а применом члана 390 и 165 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр.72/11...55/14) одлучено је као у изреци ове пресуде.

**Председник већа-судија
Предраг Васић, с.р**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић**